

Labklājības ministrija

Apstiprināta ar Labklājības ministrijas
2017. gada 25.oktobra rīkojumu Nr. 90
"Par Labklājības ministrijas
darbības stratēģiju
2017.—2019. gadam"

Labklājības ministrijas darbības stratēģija 2017.—2019. gadam

Rīga, 2017

SATURS

IEVADS	3
VISPĀRĪGĀ DAĻA	4
Darbības pilnvarojums (mandāts).....	4
Misija.....	4
Vīzija	4
Vērtības	4
LABKLĀJĪBAS MINISTRIJAS PRIORITĀTES	5
DARBĪBAS VIRZIENU APRAKSTI.....	6
Valsts sociālā apdrošināšana.....	6
Valsts sociālie pabalsti.....	9
Sociālie pakalpojumi.....	11
Darba aizsardzība un darba tiesiskās attiecības.....	14
Darba tirgus attīstība	17
Invaliditātes noteikšanas sistēma	19
Bērnu tiesību aizsardzība.....	21
Nozares vadība	24
DARBĪBAS SPĒJU IZVĒRTĒJUMS	27
Labklājības ministrijas struktūra	27
Iekšējās kontroles sistēma	27
Cilvēkresursi	28
Informācijas sistēmas un materiāltehniskais nodrošinājums.....	29
Nekustamā īpašuma pārvaldība un īpašumā esošo ēku infrastruktūras attīstība.....	30
Publisko iepirkumu procesa pilnveidošana	31
Komunikācija	32
Plānotās izmaiņas institūcijas administratīvajā darbā.....	32
VALSTS BUDŽETA PROGRAMMU DAĻA.....	33
PIELIKUMS.....	36

IEVADS

Labklājības ministrijas darbības stratēģijas (turpmāk – stratēģija) mērķis ir noteikt darbības virzienus, to mērķus, uzdevumus, rezultātus un rezultatīvos rādītājus, vienlaikus izvirzot prioritātes 2017.–2019. gada periodam, kuras Labklājības ministrija un tās padotības iestādes savstarpēji sadarbojoties īstenoš minētajā laika periodā pieejamā finansējuma ietvaros.

Stratēģija ietver arī darbības pilnvarojumu (mandātu), misiju un vīziju, un tajā ir definētas vērtības, uz kurām Labklājības ministrija balstās savā darbībā.

Stratēģija ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas izstrādāts saskaņā ar Ministru kabineta 2015. gada 28. aprīļa instrukcijā Nr. 3 "Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu" noteiktajām prasībām.

Saskaņā ar stratēģijā izvirzītajām prioritātēm Labklājības ministrija izstrādā savu ikgadējo darba plānu, nosakot konkrētus uzdevumus stratēģijā izvirzīto mērķu sasniegšanai. Stratēģijas ieviešanu novērtē, sagatavojot Labklājības ministrijas gada publisko pārskatu. Stratēģiju aktualizē un precizē normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Nozares padotības iestādes savas darbības stratēģijas izstrādā, ņemot vērā šajā stratēģijā noteikto.

VISPĀRĪGĀ DAĻA

Darbības pilnvarojums (mandāts)

Labklājības ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde darba, sociālās aizsardzības, bērnu un ģimenes tiesību, kā arī personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju un dzimumu līdztiesības jomā.¹

Vienlaikus tā ir Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda un Eiropas atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām 2014.—2020. gada plānošanas perioda vadošā iestāde un sertifikācijas iestāde², kā arī atbildīgā iestāde nozarē Eiropas Savienības fondu 2014.—2020. gada plānošanas periodā³.

Misija

Labklājības ministrijas misija ir veidot sociāli drošu un motivējošu vidi un sekmēt ikviena iedzīvotāja līdzdalības iespējas sabiedrībā.

Vīzija

Labklājības ministrija ir uzticams partneris iedzīvotāju drošumspējas⁴ stiprināšanai.

Vērtības

Atbildība – mēs strādājam, sadarbojoties ar partneriem, izzinot un izprotot iedzīvotāju vajadzības, vienlaikus racionāli sabalansējot tās ar ekonomiskajām iespējām, lai rūpētos par ilgtspējīgas sociālās drošības sistēmas uzturēšanu. Mēs skaidrojam savas ieceres un lēmumus.

Profesionālisms – mēs saskaņoti darbojamies mainīgos apstākļos un pilnvērtīgi izmantojam savas zināšanas, prasmes un iemaņas kvalitatīvas politikas izstrādē. Esam motivēti sasniegt Labklājības ministrijas un savus personīgos profesionālos mērķus. Mēs pilnveidojam savas kompetences un esam atvērti jaunām idejām.

Kvalitāte – mēs ievērojam sistēmisku pieeju pamatotas, pēctecīgas, ar citām nozarēm koordinētas un uz iedzīvotāju (abiem dzimumiem) vērstas politikas un tās īstenošanas izstrādē. Mūsu darbība ir atklāta, pierādījumos balstīta un ilgtermiņā vērsta.

1 Ministru kabineta 2004. gada 27. janvāra noteikumi Nr. 49 "Labklājības ministrijas nolikums"

2 Eiropas atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām 2014.—2020.gada plānošanas perioda vadības likums

3 Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likums

4 Spēja pielāgoties mainīgiem apstākļiem (Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam [208], 33. lp.)

LABKLĀJĪBAS MINISTRIJAS PRIORITĀTES

2017.–2019. gada periodam stratēģijā tiek noteiktas šādas prioritātes:

- Ģimeniskā vidē balstītas ārpusģimenes aprūpes sistēmas attīstības veicināšana bez vecāku gādības palikušiem bērniem, uzlabojot valsts atbalsta sistēmu audžuģimenēm, aizbildņiem un adoptētājiem, vienlaikus kopumā virzoties uz sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem⁵
- Iedzīvotāju materiālās nodrošinātības pilnveide, sekmējot iesaistes motivāciju
- Invaliditātes noteikšanas sistēmas un paredzēto atbalsta pasākumu personām ar invaliditāti pārskatīšana un pilnveidošana

5 Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi ir pakalpojumi, kas personai sniedz atbalstu funkcionālo traucējumu radīto ierobežojumu pārvarēšanai, dodot iespēju dzīvot mājās, savukārt bērniem – augt ģimeniskā vai tai pietuvinātā vidē, ietverot preventīvos pasākumus, lai novērstu institūciju pakalpojumu nepieciešamību (Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.–2020. gadam)

DARBĪBAS VIRZIENU APRAKSTI

Darbības virziens:

Valsts sociālā apdrošināšana

Esošās situācijas apraksts: Valsts sociālā apdrošināšana⁶ ir viena no sociālās drošības jomām, kas valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicējam daļēji kompensē līdzšinējos ienākumus, ja viņš tos zaudējis noteikta sociālā riska iestāšanās gadījumā⁷. Tā balstās uz diviem pamatprincipiem – sociālās apdrošināšanas pakalpojumu apmērs ir tieši atkarīgs no ienākumiem, no kuriem veiktas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, un solidaritāte starp valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicējiem un sociālās apdrošināšanas pakalpojumu saņēmējiem.

Likums "Par valsts sociālo apdrošināšanu" nosaka sociāli apdrošināmo personu loku, izdalot obligāti sociāli apdrošināmās personas⁸ un personas, kuras sociālajai apdrošināšanai var pievienoties brīvprātīgi. Darba ņēmēji ar darba devēja starpniecību veic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par sešiem sociālās apdrošināšanas veidiem: pensiju apdrošināšana; apdrošināšana pret bezdarbu; apdrošināšana pret nelaiemes gadījumiem darbā un arodslimībām; invaliditātes apdrošināšana; maternitātes un slimības apdrošināšana; vecāku apdrošināšana⁹. Par atsevišķām personu grupām¹⁰, kad ir iestājies apdrošināšanas gadījums, apdrošināšanas iemaksas veic valsts (pensiju, invaliditātes un bezdarba apdrošināšanai).

Ministru kabinets nosaka minimālo un maksimālo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta apmēru pašnodarbinātajiem un personām, kas sociālās apdrošināšanas sistēmai pievienojas brīvprātīgi.

Nākotnē prognozējams potenciāli augsts gan zema apmēra pabalstu, gan zema apmēra pensiju saņēmēju īpatsvars, jo liels sistēmas dalībnieku skaits veic nelielas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas vai neveic tās vispār. Dati liecina, ka vairāk kā 30% sociāli apdrošinātām personām šīs iemaksas ir zem minimālās mēnešalgas. Tas nozīmē, ka šīs personas nākotnē, iespējams, nebūs nopelnījušas pat minimālo vecuma pensiju un pārējiem valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicējiem būs jānodrošina viņiem minimālās vecuma pensijas izmaksa. Palielinoties šādu personu skaitam, var tikt apdraudēta arī speciālā budžeta ilgtspēja. Vienlaikus vērā ņemama arī darba tirgus transformācija – arvien biežākā darba vietu un nodarbinātības veidu maiņa, dažādu nodarbinātības statusu kombinācija, jaunu darba formu attīstība. Stratēģijas īstenošanas periodā īpaši tiks strādāts, lai veicinātu sistēmas

6 Sociālās apdrošināšanas vispārīgos organizatoriskos un finansiālos principus nosaka likums "Par valsts sociālo apdrošināšanu", un tas ir spēkā no 1998. gada 1. janvāra

7 Pensionēšanās, darba zaudējums, iegūta invaliditāte, apgādnieka zaudēšana, saslimšana, pirmsdzemdību un pēcdzemdību atvaļinājums, zīdaiņa kopšana, nelaiemes gadījums darbā, arodslimība

8 Darba ņēmēji un pašnodarbinātie

9 Ar 2018. gada 1. janvāri būs septītais sociālās apdrošināšanas veids – veselības apdrošināšana

10 Piemēram, maternitātes, paternitātes, bērna kopšanas vai vecāku pabalsta saņēmēji, personas, kuras saņem bezdarbnieka pabalstu, nestrādājošas personas ar invaliditāti

uzticamību, veicinot personu iesaisti sistēmā un nodrošinot sistēmas ilgtspēju, vienlaikus vērā ņemot nodokļu politikas reformas kontekstu.

Darbības virziena mērķis

(1) Nodrošināt valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas funkcionēšanu un stabilitāti ilgtermiņā

(2) Nodrošināt personai ienākumu atvietošanu, aizejot pensijā, zaudējot darbu, iegūstot invaliditāti, zaudējot apgādnieku, saslimstot, dodoties pirmsdzemdību un pēcdzemdību vai bērna kopšanas atvaļinājumā, ciešot nelaimes gadījumā darbā vai iegūstot arodslimību

Politikas rezultāti

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2016 izpilde	2019 plāns
Nodrošināta valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas funkcionēšana un stabilitāte ilgtermiņā	Sociālās apdrošināšanas budžeta uzkrātais atlikums gada beigās, % no IKP ¹¹	1,9	palielinās
	Sociālās apdrošināšanas sistēmas noslodze, personu skaits (uzskaitē esošo pensionāru skaits uz 1000 obligāti sociāli apdrošinātām personām (gada sākumā)) ¹²	669	samazinās
Valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas dalībniekiem garantēts adekvāts atvietošanas līmenis, iestājoties sociālās apdrošināšanas riskam	Vecuma pensijas atvietošanas līmenis, %	45 (siev. 47 vīr. 43)	palielinās

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

- izvērtēt faktisko iemaksu principa attiecināšanu arī uz īstermiņa sociālās apdrošināšanas pakalpojumiem
- virzīties uz minimālās pensijas apmēru, kas nopelnīts no paša veiktajām valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām
- izvērtēt un pārskatīt sociālās apdrošināšanas pabalstu sistēmu, nodrošinot tās ilgtspēju un sekmējot personu motivāciju veikt iemaksas, vienlaikus ņemot vērā iedzīvotāju intereses
- iedzīvotāju interesēs turpināt pilnveidot iesaisti Eiropas Savienības sociālās drošības sistēmu koordinācijā (migrējošais darbaspēks)

11 Konceptija par sociālās apdrošināšanas sistēmas stabilitāti ilgtermiņā (apstiprināta ar Ministru kabineta 2010. gada 17. novembra rīkojumu Nr.674)

12 Konceptija par sociālās apdrošināšanas sistēmas stabilitāti ilgtermiņā ilgtermiņā (apstiprināta ar Ministru kabineta 2010. gada 17. novembra rīkojumu Nr.674)

- pielāgot sociālās apdrošināšanas sistēmu darba tirgus izmaiņām

Iesaistītās iestādes: Saeima, Ministru kabinets, sadarbības platforma "Demogrāfisko lietu centrs", Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, Valsts darba inspekcija, Nodarbinātības valsts aģentūra, Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija, valsts pārvaldes iestādes, sociālie partneri, nevalstiskās organizācijas

Plānotie izdevumi darbības virziena īstenošanai¹³

Valsts sociālā apdrošināšana	2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
Izdevumi kopā, <i>euro</i>	2 403 491 272	2 634 478 615	2 838 500 130

Izdienas pensijas nav saistītas ar sociālās apdrošināšanas sistēmu un tiek finansētas no valsts pamatbudžeta, nevis valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta līdzekļiem. Lai gan Labklājības ministrija nav izdienas pensiju politikas veidotāja un attiecīgās nozares ministrija katra pati rūpējas par sava resora izdienas pensijas politiku, valsts budžeta apakšprogrammas apsaimniekošana ir Labklājības ministrijas kompetencē.

Izdienas pensijas	2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
Izdevumi kopā, <i>euro</i>	48 757 668	57 268 334	62 533 783

¹³ Atbilstoši apstiprinātajam 2018., 2019. un 2020. gada maksimāli pieļaujamajam valsts budžeta izdevumu apjomam

Darbības virziens:

Valsts sociālie pabalsti

Esošās situācijas apraksts: Valsts sociālie pabalsti¹⁴ papildina sociālās apdrošināšanas sistēmu un sniedz materiālu atbalstu noteiktām iedzīvotāju grupām situācijās, kad ir radušies papildu izdevumi¹⁵ vai kad šīs personas nespēj gūt ienākumus. Tie nav atkarīgi no pabalsta saņēmēja ienākumiem.

Stratēģijas īstenošanas periodā ir paredzēts mazināt ienākumu nepietiekamību ģimenēm ar bērniem, īpaši daudz bērnu ģimenēm, paaugstinot ģimenes valsts pabalsta apmēru par trešo bērnu ģimenē. Turpināsies atbalsta pilnveidošana bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpei ģimeniskā vidē¹⁶, cita starpā pārskatot pabalstus audžuģimenēm, aizbildņiem un adoptētājiem.

Darbības virziena mērķis

Sniegt materiālu atbalstu noteiktām iedzīvotāju grupām

Politikas rezultāti

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2016 izpilde	2019 plāns
Pieaug iedzīvotāju iesaiste valsts sociālās apdrošināšanas sistēmā	Pensijas vecuma valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmēju īpatsvars virs darbības vecuma iedzīvotāju skaitā (noteikto vecumu sasniegušo un uzskaitē esošo pabalstu saņēmēju skaits pret virs darbības vecuma iedzīvotāju skaitu gada sākumā, %) ¹⁷	0,11	samazinās
Nodrošināts materiālais atbalsts sociālā riska situācijās un gadījumos, kad atbalstu neparedz sociālās apdrošināšanas sistēma	Pensijas vecuma valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmēju skaits	538 (siev. 297 vīr. 241)	samazinās

14 Regulē Valsts sociālo pabalstu likums, kā arī citi speciālie likumi un Ministru kabineta noteikumi

15 Regulāri izmaksājami valsts sociālie pabalsti: ģimenes valsts pabalsts; bērna kopšanas pabalsts; pabalsts aizbildņiem par bērna uzturēšanu; atbildība par aizbildņa pienākumu pildīšanu; atbildība par audžuģimenes pienākumu pildīšanu; pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās; valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts; atbildība par adoptējamā bērna aprūpi; bērna invalīda kopšanas pabalsts; pabalsts invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, kā arī vienreiz izmaksājami – bērna piedzimšanas pabalsts, apbedīšanas pabalsts un atbildība par adopciju

16 Konceptija "Par adopcijas un ārpusģimenes aprūpes sistēmu pilnveidošanu"

17 Valsts sociālo pabalstu likums

Samazinās nabadzības riskam pakļauto ģimeņu īpatsvars	Nabadzības riska indekss mājsaimniecībās, kurās viens pieaugušais audzina vismaz vienu bērnu, % ¹⁸	34,4 (2015)	samazinās
	Nabadzības riska indekss mājsaimniecībām, ko veido divi pieaugušie un trīs un vairāk apgādībā esoši bērni ¹⁹	25,5 (2015)	samazinās
	Nabadzības riska indekss bērniem (0-17) kopumā	18,6 (2015)	samazinās
	Iedzīvotāju īpatsvars, kas pakļauti nabadzības riskam vai sociālajai atstumtībai, %	28,5 (siev. 30,6 vīr. 26,0) (2015)	samazinās

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

- pilnveidot ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu un aprūpes īstenotāju materiālo nodrošinājumu
- pārskatīt ģimenei sniegtā materiālā atbalsta izmaksas kārtību un apmēru
- pilnveidot un radīt labvēlīgākus nosacījumus atbildībai par adoptējamā bērna aprūpi sociāli apdrošinātām personām
- pārskatīt minimālo ienākumu līmeņus un pilnveidot un harmonizēt minimālo ienākumu atbalsta sistēmu un sociālās palīdzības sistēmu, tai skaitā personām ar invaliditāti

Iesaistītās iestādes: Saeima, Ministru kabinets, sadarbības platforma "Demogrāfisko lietu centrs", Demogrāfisko lietu padome, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija, nevalstiskās organizācijas, pašvaldības

Plānotie izdevumi darbības virziena īstenošanai²⁰

Valsts sociālie pabalsti	2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
Izdevumi kopā, <i>euro</i>	257 856 311	290 629 195	300 247 197

18 Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam [265] (apstiprināts Saeimas 2012. gada 20. decembra sēdē)

19 Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam [266] (apstiprināts Saeimas 2012. gada 20. decembra sēdē)

20 Atbilstoši apstiprinātajam 2018., 2019. un 2020. gada maksimāli pieļaujamajam valsts budžeta izdevumu apjomam

Darbības virziens: Sociālie pakalpojumi

Esošās situācijas apraksts: Sociālie pakalpojumi ir multidisciplināru pasākumu kopums, kas vērsts uz personu sociālās funkcionēšanas spēju saglabāšanu, atjaunošanu vai uzlabošanu, lai veicinātu viņu iekļaušanos sabiedrībā, kā arī uz dzīves kvalitātes nepazemināšanos tām personām, kurām vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ ir objektīvas pašaprūpes grūtības. Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu pie sociālajiem pakalpojumiem pieder sociālā darba, karitatīvā sociālā darba²¹, sociālās aprūpes, sociālās un profesionālās rehabilitācijas, kā arī tehnisko palīgīdzekļu nodrošināšanas pakalpojumi. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums regulē sociālo pakalpojumu veidus, to sniegšanas principus un saņemšanas kārtību Latvijā, vienlaikus nosakot arī atbildības dalījumu starp valsti un pašvaldībām.

Sociālo pakalpojumu sniegšanas pamatprincips ir to nodrošināšana prioritāri klienta dzīvesvietā vai iespējami tuvu tai, un sociālos pakalpojumus saviem iedzīvotājiem primāri nodrošina pašvaldības. Savukārt valsts rūpējas par sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumiem atsevišķām iedzīvotāju grupām, kurām nepieciešama ilgtermiņa aprūpe vai īpaši sociālās rehabilitācijas pasākumi, līdzfinansē dienas centru, grupu māju (dzīvokļu) un pusceļa māju izveidi un uzturēšanu personām ar garīga rakstura traucējumiem, kā arī nodrošina atbalsta pasākumus personas darbības un pilnvērtīgas funkcionalitātes uzturēšanai vai atjaunošanai²².

Sociālos pakalpojumus drīkst sniegt tikai sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā²³ reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzējs. Lai veicinātu sociālo pakalpojumu sniedzēju atbilstību prasībām, sociālo pakalpojumu sniedzējiem ar 2018. gadu pārreģistrācija būs jāveic ik pēc pieciem gadiem. Savukārt, lai atvieglotu potenciālajiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem dokumentu iesniegšanu reģistrācijai, sākot ar 2018. gada 1. jūliju tiks izmantots e-pakalpojums. Labklājības ministrija izstrādā informatīvus, izglītojošus un metodiskus materiālus, kā arī nodrošina metodisko vadību sociālo pakalpojumu sniedzējiem.

Stratēģijas īstenošanas periodā noris darbs pie sabiedrībā balstītu, institucionālai aprūpei alternatīvu formu attīstības un deinstitucionalizācijas. Veidojot profesionāla sociālā darba politiku, turpināsies sociālā darba²⁴ attīstība tiesiskajā regulējumā un profesionālajā praksē, veicinot sociālā darba kā akadēmiskās disciplīnas un zinātnes nozares attīstību. Sociālā darba speciālistu profesionālo uzdevumu veikšanas sekmēšanai tiks strādāts pie supervīziju un apmācību piedāvājuma un tiesību aktu aktualizēšanas.

21 Karitatīvais sociālais darbs – sociālajam darbam analogs darbs, kura mērķis ir palīdzēt personām, ģimenēm, grupām vai sabiedrībai kopumā atgūt spēju sociāli un garīgi funkcionēt (Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums)

22 Piemēram, tehniskie palīgīdzekļi personām ar funkcionāliem traucējumiem, profesionālā rehabilitācija personām ar invaliditāti, sociālā rehabilitācija specifiskām mērķa grupām

23 Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistru uztur Labklājības ministrija

24 Sociālā darba mērķis ir palīdzēt personai, ģimenei un personu grupai noteikt, atrisināt vai mazināt sociālās problēmas, attīstot pašas personas resursus un iesaistot atbalsta sistēmas

Darbības virziena mērķi

(1) Nodrošināt indivīda vajadzībām atbilstošu, sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanu, lai maksimāli sekmētu viņa pašaprūpes iespējas un neatkarīgas dzīves iespējas
(2) Nodrošināt indivīda, kuram ir ierobežotas pašaprūpes iespējas un/vai nepieciešams neatliekams psihosociāls atbalsts krīzes situācijā, ģimenes locekļu iespēju integrēties darba tirgū, savienojot ģimenes un darba dzīvi
(3) Nodrošināt cienīgus dzīves apstākļus un augstas kvalitātes pakalpojumus aprūpes institūcijās tām personām, kuras saņem pakalpojumus institūcijās
(4) Attīstīt ilgtspējīgu un pieejamu profesionālu sociālo darbu, lai nodrošinātu atbalstu iedzīvotājiem sociālo problēmu mazināšanā

Politikas rezultāti

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2016 izpilde	2019 plāns
Samazinās personu ar garīga rakstura traucējumiem aprūpes institūcijās skaits	Klientu vietas aprūpes institūcijās personām ar garīga rakstura traucējumiem (skaits uz 10 000 iedzīvotāju) ²⁵	18	samazinās
Uzlabojusies sociālo pakalpojumu kvalitāte	Tehniskos palīgīdzekļus saņēmušo īpatsvars kopējā tehniskos palīgīdzekļus pieprasījušo skaitā (%) ²⁶	62,0	palielinās
	Sociālo pakalpojumu kvalitātes pārbažu ieteikumu izpildes īpatsvars	70	palielinās
Samazinās ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits	Bērnu skaits sociālās aprūpes institūcijās (uz 10 000 bērniem)	34	samazinās
Uzlabojas pakalpojumu pieejamība personām ar garīga rakstura traucējumiem	Dienas aprūpes centru klientu ar garīga rakstura traucējumiem skaits ²⁷	954	samazinās
Uzlabojas sociālo dienestu sniegto pakalpojumu kvalitāte	Ar sociālā dienestā saņemto atbalstu apmierināto iedzīvotāju īpatsvars, % ²⁸	apmierināti 28 drīzāk apmierināti 50 (2017) ²⁹	palielinās

25 Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2013. gada 4. decembra rīkojumu Nr. 589)

26 Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2013. gada 4. decembra rīkojumu Nr. 589)

27 Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2013. gada 4. decembra rīkojumu Nr. 589)

28 Profesionāla sociālā darba attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2013. gada 18. decembra rīkojumu Nr. 652)

29 Ex-antes pētījuma "Pašvaldību sociālo dienestu un sociālā darba speciālistu darbības efektivitātes novērtēšanas rezultāti un to analīze" provizorisks dati

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

- veicināt asistīvu tehnoloģiju (tehnisko palīglīdzekļu) pieejamību
- nodrošināt institūcijās dzīvojošos bērnus un pilngadīgas personas ar ģimeniskai videi pietuvinātiem un sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem
- turpināt pilnveidot sociālās rehabilitācijas pakalpojumu klāstu, nodrošinot atbalstošus pasākumus indivīdam, kuram ir ierobežotas pašaprūpes iespējas un/vai nepieciešams neatliekams psihosociāls atbalsts krīzes situācijā, un viņa ģimenes locekļiem
- nodrošināt efektīvu sociālo pakalpojumu pārvaldību, meklējot ilgtspējīgus un efektīvus risinājumus institucionālās aprūpes modernizācijai un klientu interešu ievērošanai
- īstenot sociālo darbinieku un citu sociālā darba speciālistu profesionālās kompetences pilnveides pasākumus, tai skaitā attīstīt tālākizglītības iespējas
- organizēt metodiskā atbalsta pasākumus sociālā darba speciālistiem
- izstrādāt valsts pasūtījumu izglītībai sociālajā darbā³⁰, definējot kritērijus valsts finansēto budžeta vietu sadalei (starp augstskolām, starp studiju programmām) un veidojot vienotu studiju bāzes saturu, īpašu uzmanību pievēršot studentu praksei, kā arī prasmju sasaistei ar akadēmiskajām zināšanām
- pilnveidot sociālajā dienestā piemērojamos vadības kvalitātes principus
- ieviest Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai ziņojumā par Latviju paustās rekomendācijas

Iesaistītās iestādes: Saeima, Ministru kabinets, Sociālās integrācijas valsts aģentūra, Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija, valsts sociālās aprūpes centrs "Kurzeme", valsts sociālās aprūpes centrs "Latgale", valsts sociālās aprūpes centrs "Rīga", valsts sociālās aprūpes centrs "Vidzeme", valsts sociālās aprūpes centrs "Zemgale", sociālo pakalpojumu sniedzēji, plānošanas reģioni, pašvaldības, pašvaldību institūcijas, tai skaitā pašvaldību sociālie dienesti, nevalstiskās organizācijas, sociālie partneri, līgumorganizācijas pakalpojumu sniegšanā

Plānotie izdevumi darbības virziena īstenošanai³¹

Sociālie pakalpojumi	2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
Izdevumi kopā, <i>euro</i> ,	68 473 329	81 114 295	79 705 568
tai skaitā Eiropas Savienības fondu finansējums	1 179 574	3 791 415	4 016 646

30 Sociālā darba nozarē izglītība nepieciešama personām, kuras strādā gan pašvaldību un valsts institūcijās, gan nevalstiskajās organizācijās, vadot, plānojot un īstenojot sociālā darba politiku

31 Atbilstoši apstiprinātajam 2018., 2019. un 2020. gada maksimāli pieļaujamajam valsts budžeta izdevumu apjomam

Darbības virziens:

Darba aizsardzība un darba tiesiskās attiecības

Esošās situācijas apraksts: Darba aizsardzības pamatmērķis ir kvalitatīvu darba vietu veidošana un secīgi droša un veselībai nekaitīga darba vide, kas veicinātu darba mūža pagarināšanos, valsts un uzņēmumu ekonomiskā stāvokļa uzlabošanu un visas sabiedrības labklājības līmeņa paaugstināšanos³². Darba aizsardzības jautājumu tiesiskais regulējums ir iekļauts Darba aizsardzības likumā un virknē Ministru kabineta noteikumu, kas detalizētāk nosaka prasības noteiktās jomās.

Darba tiesiskās attiecības galvenokārt regulē Darba likums, atrunājot plaša spektra attiecības starp darbinieku un darba devēju, piemēram, darba attiecību nodibināšana un izbeigšana, darba laiks un atpūtas laiks, darba samaksa un atsevišķas sociālās garantijas, darba strīdi. Īpaši darba tiesisko attiecību vai ar tām saistītie jautājumi ir regulēti arī citos normatīvajos aktos, piemēram, Darba strīdu likumā, Streiku likumā u.c.

Iepriekš minēto jautājumu risināšanā būtiska loma ir trīspusējam sociālajam dialogam starp valdību, darbiniekiem (arodbiedrību) un darba devējiem³³. Darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumu regulējums tradicionāli tiek diskutēts ar sociālajiem partneriem, lai panāktu vienošanos un visu pušu atbalstu pēc iespējas visos dienas kārtībā esošajos jautājumos. Nozīmīgas diskusijas notiek par valstī noteiktās minimālās algas apmēru.

Viena no problēmām Latvijas darba tirgū ir relatīvi augsts neregistrēto nodarbināto skaits, tai skaitā liels "aplokšņu algas" saņēmēju skaits, un kā viens no cēloņiem minams nepietiekami informēts un atbildīgs darba ņēmējs. Lai veicinātu darba ņēmēja izpratni par savām tiesībām, paplašināms skaidrošanas un konsultēšanas darbs, piemēram, par darba samaksas jautājumiem, darba ņēmēja tiesībām darba strīdu vai domstarpību gadījumos, darba tiesisko attiecību pārtraukšanu un iespējamajām sekām, ja saņemta "aplokšņu alga". Vienlaikus attīstāmas finanšu pratības zināšanas un prasmes, lai darba ņēmējs labāk spētu izprast finanšu principus un pieņemt informētus lēmumus.

Arvien populārākas kļūst netradicionālās nodarbinātības formas, piemēram, attālinātais darbs. Īpaši aktuāli tas ir ģimenēm ar bērniem. Lai motivētu darba devējus nodrošināt darbiniekiem iespēju apvienot darba un ģimenes pienākumus, stratēģijas īstenošanas periodā tiks popularizētas dažādas netradicionālās nodarbinātības formas, akcentējot to ilgtermiņa ieguvumus un ietekmi uz uzņēmuma un darbinieka profesionālo izaugsmi.

32 Darba aizsardzības politikas pamatnostādnes 2016.-2020.gadam

33 Latvijā kopš 1998. gada darbojas Nacionālā trīspusējās sadarbības padome ar virkni apakšpadomēm, kurās pirms pieņemšanas valdībā tiek izdiskutēti dažādi būtiski jautājumi. Jautājumus, kas saistīti ar darba aizsardzību, darba tiesisko attiecību regulējumu un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu saistībā ar darba tiesiskajām attiecībām, skata Darba lietu trīspusējās sadarbības apakšpadomē, kuru no valdības puses vada Labklājības ministrijas pārstāvis

Darbības virziena mērķis

Radīti priekšnosacījumi kvalitatīvu darba vietu veidošanai un sekojoši droša un veselībai nekaitīga darba vide, kas veicinātu nodarbināto darba mūža pagarināšanos, valsts un uzņēmumu ekonomiskā stāvokļa uzlabošanos un visas sabiedrības labklājības līmeņa paaugstināšanos

Politikas rezultāti

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2016 izpilde	2019 plāns
Uzlabojas darba apstākļi Latvijas uzņēmumos	Smagos nelaimes gadījumos darbā cietušie un letālos nelaimes gadījumos darbā bojā gājušie (kopējais skaits uz 100 000 nodarbinātajiem) ³⁴	28,01	samazinās
	Smagos nelaimes gadījumos darbā cietušo un letālos nelaimes gadījumos darbā bojā gājušo kopējā skaita samazinājums salīdzinājumā ar bāzes (2013) gadu (%) ³⁵	-16,4	samazinās

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

- izstrādāt grozījumus Darba aizsardzības likumā, īpaši pievēršoties jautājumiem, kas saistīti ar attālinātu nodarbināšanu, pašnodarbināto personu darba aizsardzības līmeņa paaugstināšanu un iespējām samazināt administratīvos šķēršļus
- turpināt pilnveidot darba tiesisko attiecību regulējumu, kas ietverts Darba likumā, tai skaitā, lai risinātu personu ar invaliditāti nodarbinātību
- nodrošināt aktīvu līdzdalību Eiropas Savienības līmeņa jautājumu risināšanā, gan izstrādājot jaunas Eiropas Savienības direktīvas (piemēram, darbinieku nosūtīšanas jomā), gan arī pārskatot esošo regulējumu Eiropas Savienības līmenī (piemēram, darba laika un atpūtas laika jomā)
- paaugstināt nodarbināto izpratni par savām tiesībām (darbs ar sociālajiem partneriem)

Iesaistītās iestādes: Saeima, Ministru kabinets, Valsts darba inspekcija, valsts pārvaldes iestādes, sociālie partneri

³⁴ Darba aizsardzības politikas pamatnostādnes 2016.–2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2016. gada 20. janvāra rīkojumu Nr. 34)

³⁵ Darba aizsardzības politikas pamatnostādnes 2016.–2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2016. gada 20. janvāra rīkojumu Nr. 34)

Plānotie izdevumi darbības virziena īstenošanai³⁶

Darba aizsardzība un darba tiesiskās attiecības	2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
Izdevumi kopā, <i>euro</i> ,	5 424 556	5 306 044	5 261 332
tai skaitā Eiropas Savienības fondu finansējums	2 450 324	1 932 947	1 888 235

36 Atbilstoši apstiprinātajam 2018., 2019. un 2020. gada maksimāli pieļaujamajam valsts budžeta izdevumu apjomam

Darbības virziens:

Darba tirgus attīstība

Esošās situācijas apraksts: Darba meklētājiem un bezdarbniekiem iespējams reģistrēties un saņemt individuālu atbalstu, piedaloties plaša spektra aktīvās darba tirgus politikas pasākumos³⁷. Aktīvās darba tirgus politikas pasākumi³⁸ ir nozīmīgs instruments, lai veicinātu nodarbinātību, cilvēka spējām un interesēm atbilstošas profesijas izvēli un konkurētspējas palielināšanos darba tirgū. Šie pasākumi veicina bezdarbnieku un darba meklētāju iespējas aktīvi iesaistīties darba meklējumos un iekļauties darba tirgū.

Lēmumi par karjeras attīstību būtiski ietekmē situāciju nākotnē gan no indivīda, gan valsts attīstības ilgspējas viedokļa. Tādēļ nozīmīga loma ir karjeras attīstības atbalsta sistēmai, kas ir pasākumu kopums, kas dod iespēju indivīdam jebkurā dzīves posmā visa mūža garumā identificēt savas intereses, spējas, prasmes un pieredzi, lai pieņemtu apzinātus lēmumus par izglītības un/vai profesijas izvēli un lai organizētu un vadītu savu individuālo dzīves ceļu mācību, darba un citās jomās, kurās šīs spējas un pieredze tiek apgūtas un/vai lietotas.

Stratēģijas īstenošanas periodā aktīvi turpinās iniciatīvas "Jauniešu garantija" īstenošana, kuras mērķis ir palīdzēt jauniešiem atgriezties izglītības sistēmā vai iekļauties darba tirgū, tādējādi mazinot jauniešu bezdarbu un uzlabojot konkurētspēju. Lai veicinātu nelabvēlīgākā situācijā esošu personu integrāciju darba tirgū un sociālās uzņēmējdarbības tiesiskā regulējuma izstrādi, Labklājības ministrija turpina darbu pie sociālās uzņēmējdarbības kā īpašas grupas atzīšanas un attīstības.

Darbības virziena mērķis

Sekmēt iekļaujoša darba tirgus veidošanos, pilnvērtīgi izmantojot Latvijas iedzīvotāju cilvēkresursu potenciālu, tajā skaitā mazinot bezdarba sociālās sekas, atbalstot bez darba palikušo cilvēku atgriešanos darba tirgū un sociālās atstumtības riskam pakļauto grupu pārstāvju pēc iespējas ilgu noturēšanos darba tirgū, kā arī uzlabojot darba vietu kvalitāti

Politikas rezultāti

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2016 izpilde	2019 plāns
Nodrošināta sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju iekļaušanās darba tirgū	Ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (%) ³⁹	4,0	samazinās

37 Regulē Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums

38 Profesionālā tālākizglītība un neformālās izglītības ieguve; subsīdētā nodarbinātība; apmācība pie darba devēja; jauniešu garantija; algoti pagaidu sabiedriskie darbi; konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi; pasākumi komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai; reģionālās mobilitātes veicināšana; karjeras konsultācijas

39 Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015.–2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2015. gada 12. maija rīkojumu Nr. 244)

	Ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars no visiem bezdarbniekiem (%) ⁴⁰	41,4	samazinās
Pilnvērtīgi izmantots Latvijas iedzīvotāju vecumā 15-64 gadi ekonomiskās aktivitātes līmenis, (%)		76,3 (siev. 74,0 vīr. 78,8)	palielinās
Nodrošināta sabalansēta un līdzsvarota darba tirgus attīstība	Darba samaksas atšķirības starp sievietēm un vīriešiem, (%)	17,1	samazinās

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

- veikt aktīvās darba tirgus politikas pasākumu izvērtējumu, tai skaitā pārskatot un pilnveidojot aktīvās darba tirgus politikas pasākumu regulējumu
- īstenot aktīvās novecošanas pasākumus ilgākam darba mūžam un konkurētspējai darba tirgū
- izveidot sociālo uzņēmumu atbalsta sistēmu
- izveidot vienotu platformu ekonomikas un darba tirgus attīstības tendenču monitoringam un prognozēšanai
- veikt darba tirgus piedāvājuma un pieprasījuma salāgošanu, nodrošinot nepieciešamo mācību, prasmju un kompetenču aktualizāciju saskaņā ar darba tirgus prasībām
- pilnveidot tiesisko regulējumu un izveidot mērķētu pakalpojumu kopumu personu ar invaliditāti integrācijai darba tirgū

Iesaistītās iestādes: Saeima, Ministru kabinets, Nodarbinātības valsts aģentūra, Sociālās integrācijas valsts aģentūra, valsts pārvaldes iestādes, sociālie partneri, darba devēji, nevalstiskās organizācijas, tai skaitā Sociālās uzņēmējdarbības asociācija

Plānotie izdevumi darbības virziena īstenošanai⁴¹

Darba tirgus attīstība	2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
Izdevumi kopā, <i>euro</i> ,	61 217 348	54 035 412	43 881 761
tai skaitā Eiropas Savienības fondu finansējums	45 222 362	38 024 869	28 339 191

40 Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015.–2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2015. gada 12. maija rīkojumu Nr. 244)

41 Atbilstoši apstiprinātajam 2018., 2019. un 2020. gada maksimāli pieļaujamajam valsts budžeta izdevumu apjomam

Darbības virziens*:

Invaliditātes noteikšanas sistēma

Esošās situācijas apraksts: Svarīgs valsts sociālās aizsardzības elements ir invaliditātes noteikšanas principu un procesa organizēšana⁴². Invaliditāte ir ilgstošs vai nepārejošs ļoti smagas, smagas vai mērenas pakāpes funkcionēšanas ierobežojums, kas ietekmē personas garīgās vai fiziskās spējas, darbības, pašaprūpi un iekļaušanos sabiedrībā.

Latvija turpina virzīties uz mērķi, lai nodrošinātu personu ar invaliditāti tiesības pārejai no medicīniskā modeļa, kas uzver cilvēka nespēju un atkarību no citiem cilvēkiem, uz cilvēktiesībās balstītu sociālo modeli. Tas nozīmē, ka uzsvars tiek likts uz personas ar invaliditāti tiesībām uz patstāvīgu dzīvi un aktīvu līdzdalību sabiedriskajos procesos, neatkarīgu dzīvošanu, baudot visas tiesības un brīvības, kas piemērojamas vienlīdzīgu iespēju īstenošanā un savas dzīves kvalitātes uzlabošanā. Šobrīd turpinās darbs pie invaliditātes jomas pārstrukturēšanas, lai veicinātu personu ar invaliditāti aktivitāti atlikušo darbības ietvaros un ieviestu atbalsta pasākumus, kas nepieciešami, lai personas ar invaliditāti varētu baudīt savas tiesības un brīvības līdzvērtīgi citiem sabiedrības locekļiem.

* Darbības virziena īstenošana savstarpēji saistīta ar darbības virzienu "Valsts sociālie pabalsti", darbības virzienu "Sociālie pakalpojumi", darbības virzienu "Darba aizsardzība un darba tiesiskās attiecības" un darbības virzienu "Darba tirgus attīstība".

Darbības virziena mērķis

Atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām noteiktajam mērķim veicināt, aizsargāt un nodrošināt to, lai personas ar invaliditāti varētu pilnībā un vienlīdzīgi ar citiem izmantot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības, veicināt personas cieņas ievērošanu, kā arī veikt pasākumus invaliditātes izraisīto seku mazināšanai

Politikas rezultāti

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2016 izpilde	2019 plāns
Nodrošinātas iespējas dzīvot patstāvīgu un neatkarīgu dzīvi	Personu ar invaliditāti īpatsvars, kas ir reģistrētas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras uzskaitē kā strādājošas (% no kopējā pilngadīgo personu ar invaliditāti skaita) ⁴³	24,9	palielinās

42 Regulē Invaliditātes likums

43 Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2013. gada 22. novembra rīkojumu Nr. 564)

	Personu ar invaliditāti skaits, kuras atrod darbu pēc aktīvajiem nodarbinātības pasākumiem	1041	palielinās
Īstenots iekļaujošas izglītības princips	Integrēto izglītojamo ar speciālajām vajadzībām īpatsvars kopējā izglītojamo ar speciālajām vajadzībām skaitā (% mācību gadā) ⁴⁴	52,92 (2016/2017)	palielinās

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

- pārskatīt un pilnveidot invaliditātes noteikšanas procesu, paredzētos atbalsta pasākumus personām ar invaliditāti, tai skaitā asistenta pakalpojumu, un nodarbinātības nosacījumus, un sagatavot priekšlikumus invaliditātes noteikšanas kritēriju izmaiņām
- risināt horizontālos invaliditātes politikas jautājumus sadarbībā ar nozaru ministrijām
- koordinēt Apvienoto Nāciju Organizācijas Personu ar invaliditāti tiesību komitejas Latvijai izteikto rekomendāciju ieviešanu
- īstenot pilotprojektu par atbalsta personas pakalpojumiem personām ar garīga rakstura traucējumiem un izstrādāt piedāvājumu par turpmāk plānotajiem pasākumiem atbalsta mehānisma izstrādē, īstenojot Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 12. panta⁴⁵ tiesisko regulējumu

Iesaistītās iestādes: Saeima, Ministru kabinets, Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija, Sociālās integrācijas valsts aģentūra, valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības, pašvaldību institūcijas, nevalstiskās organizācijas

Plānotie izdevumi darbības virziena īstenošanai⁴⁶

Invaliditātes noteikšanas sistēma	2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
Izdevumi kopā, <i>euro</i> ,	1 775 461	2 363 705	2 328 563
tai skaitā Eiropas Savienības fondu finansējums	x	132 796	97 654

44 Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2013. gada 22. novembra rīkojumu Nr. 564)

45 Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 12. pants "Vienlīdzīga tiesībspējas atzīšana"

46 Atbilstoši apstiprinātajam 2018., 2019. un 2020. gada maksimāli pieļaujamajam valsts budžeta izdevumu apjomam

Darbības virziens*:

Bērnu tiesību aizsardzība

Esošās situācijas apraksts: Spēcīga, sociāli un ekonomiski neatkarīga ģimene ir viens no svarīgākajiem katras sabiedrības pastāvēšanas priekšnoteikumiem. Valsts uzdevums ir veicināt ģimeņu rašanos, noturīgumu, bērnu un ģimeņu labklājību, kā arī sniegt visaptverošu atbalstu bērniem un ģimenēm⁴⁷.

Bērna tiesības, brīvības un to aizsardzība noteikta⁴⁸, ņemot vērā, ka bērnam kā fiziski un intelektuāli nenobriedušai personai vajadzīga īpaša aizsardzība un gādība. Visām darbībām attiecībā uz bērnu prioritāri ir jānodrošina bērna tiesības un intereses neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts vai pašvaldību institūcija, nevalstiskā organizācija vai cita fiziskā vai juridiskā persona, tiesa vai cita tiesību aizsardzības iestāde. Lai nodrošinātu maksimālu bērnu tiesību aizsardzību, šobrīd aktuāls ir darbs pie bāriņtiesu kā aizbildnības un aizgādības iestādes darbības pilnveidošanas, institūciju savstarpējas sadarbības veicināšanas, sankciju stiprināšanas par bērnu tiesību pārkāpumiem un prevencijas pasākumu attīstības.

Latvija ir pārņēmusi Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu tiesību konvencijā noteikto principu, ka bērniem ir nepieciešams uzaugt ģimeniskā vidē. Šķirot bērnu no ģimenes, viņam tiek nodrošināta ārpusģimenes aprūpe pie aizbildņa, audžuģimenē vai bērnu aprūpes iestādē⁴⁹. Primāri bērnam tiek nodrošināta iespēja augt pie aizbildņa vai audžuģimenē, un ārpusģimenes aprūpi bērnu aprūpes iestādē nodrošina, ja konkrētajam bērnam aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē nav pieejama. Bērnu aprūpes iestādē bērns atrodas līdz brīdim, kad viņam tiek nodrošināta piemērota aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē. Izvērtējot katru situāciju individuāli, tiek atbalstīta adopcija, tādējādi iegūstot jaunu un pastāvīgu ģimeni, jo adoptētāji kļūst par bērna vecākiem.

Lai nodrošinātu ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem lielāku atbalstu un iespējamību augt ģimeniskā vidē (pie aizbildņa vai audžuģimenes) vai ģimenē, īstenojami plānotie pasākumi adopcijas un ārpusģimenes aprūpes sistēmas pilnveidošanai un specializēto audžuģimeņu ieviešanai. Turpināms darbs arī pie deinstitucionalizācijas pasākumiem, veidojot sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus un sniedzot tos atbilstoši mērķgrupas vajadzībām.

Stratēģijas īstenošanas periodā plānots Ģimenes valsts politikas pamatnostādņu 2011.–2017. gadam gala novērtējums un jaunas bērnu un ģimenes valsts politikas stratēģijas izstrāde, aptverot gan bērnu tiesību aizsardzības, gan ģimenes atbalsta politikas jomas. To izstrādās starpdisciplināras darba grupas ietvaros, piesaistot nevalstiskās organizācijas.

* Darbības virziena īstenošana savstarpēji saistīta ar darbības virzienu "Valsts sociālie pabalsti" un darbības virzienu "Sociālie pakalpojumi", kas ietver stratēģijas īstenošanas periodā būtisko sabiedrībā balstītu, institucionālai aprūpei alternatīvu formu attīstību un deinstitucionalizācijas pasākumus.

47 Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.–2017. gadam

48 Bērnu tiesību aizsardzības likums

49 Bērnu tiesību aizsardzības likuma 27. pants

Darbības virziena mērķis

Veicināt ģimeņu nodibināšanu, stabilitāti, labklājību un sekmēt dzimstību, palielinot materiālo atbalstu, uzlabojot preču, pakalpojumu un vides pieejamību ģimenēm, dažādojot darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespējas, mazinot ģimeni destabilizējošos faktorus, aizsargājot bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu tiesības augt ģimenē

Politikas rezultāti

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2016 izpilde	2019 plāns
Nodrošināta aizsardzība un labvēlīgi dzīves apstākļi bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem	Aizbildnībā un audžuģimenēs (ģimeniskā vidē) dzīvojošu bērnu īpatsvars visu ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaitā (%) ⁵⁰	82,5	samazinās
	Adoptēto bērnu īpatsvars visu adoptējamo bērnu skaitā (%) ⁵¹	19,2	palielinās

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

- veicināt savstarpējo sadarbību un vienotu izpratni bērnu tiesību aizsardzībā iesaistītajām institūcijām
- attīstīt Bērnu mājas modeli un pieejamību visas Latvijas bērniem
- veicināt bērnu tiesību ievērošanu augt nevardarbīgā, drošā vidē, īstenojot informatīvus un izglītojošus pasākumus bērnu fiziskas un emocionālas vardarbības izskaušanai, kā arī bērnu drošības uzlabošanai kā fiziskajā, tā virtuālajā vidē
- veicināt bērnu pašnoteikšanos, viedokļa uzklaušāšanu un līdzdalību viņiem svarīgos procesos
- uzlabot atbalsta sistēmu ģimenēm ar bērniem, tai skaitā bērna tiesības uzaugt ģimeniskā vidē
- izveidot un nostiprināt izpratni par ārpusģimenes aprūpes formām
- veicināt darba un ģimenes līdzsvara attīstību, tai skaitā piedāvājot jaunus pakalpojumus bērnu pieskatīšanai netipiskajā darba laikā
- koordinēt efektīva sadarbības mehānisma izstrādi vardarbības ģimenē izskaušanai
- pilnveidot bāriņtiesas darbību bērnu tiesību aizsardzībai
- izstrādāt ģimenes valsts politikas pamatnostādnes turpmākajam periodam
- koordinēt Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu tiesību komitejas Latvijai izteikto rekomendāciju ieviešanu

50 Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.–2017. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2011. gada 18. februāra rīkojumu Nr. 65)

51 Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.–2017. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2011. gada 18. februāra rīkojumu Nr. 65)

Iesaistītās iestādes: Saeima, Ministru kabinets, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija, valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības, pašvaldību institūcijas, nevalstiskās organizācijas

Plānotie izdevumi darbības virziena īstenošanai⁵²

Bērnu tiesību aizsardzība	2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
Izdevumi kopā, <i>euro</i> ,	2 282 551	3 690 801	3 633 437
tai skaitā Eiropas Savienības fondu finansējums	472 005	507 448	495 947

⁵² Atbilstoši apstiprinātajam 2018., 2019. un 2020. gada maksimāli pieļaujamajam valsts budžeta izdevumu apjomam

Darbības virziens: Nozares vadība

Esošās situācijas apraksts: Labklājības ministrija kopīgi ar savām padotības iestādēm ne tikai nodrošina politikas izstrādi sociālās drošības jomā, bet arī pārrauga un novērtē šīs politikas īstenošanu. Nozares vadība tiek veidota tā, lai tā sabiedrības interesēs nodrošinātu efektīvu un uz rezultātiem virzītu politikas un tās īstenošanas instrumentu izstrādi, vienlaikus domājot par to, lai nozares politika būtu pamatota, ilgtspējīga un juridiski korekta. Būtiska loma tiek veltīta novērtēšanai, lai pārliecinātos par īstenotās politikas atbilstību, kā arī konstatētu piedāvāto īstenošanas instrumentu adekvātumu iedzīvotāju vajadzībām. Šāda regulāra uzraudzība ļauj savlaicīgi reaģēt situācijās, ja nepieciešams novērst kādas pamanītās nepilnības.

Labklājības ministrija strādā, lai ar panākumiem aizstāvētu Latvijas intereses arī Eiropā un pasaulē. Labklājības ministrijas pārstāvji regulāri darbojas ne tikai dažādās augstākā līmeņa darba grupās, bet ir arī divu komiteju vadībā, ieņemot Eiropas Savienības Padomes Nodarbinātības komitejas priekšsēdētāja amatu un Eiropas Savienības Padomes Sociālās aizsardzības komitejas priekšsēdētāja vietnieka amatu.

Stratēģijas īstenošanas periodā Labklājības ministrija nodrošina, lai Latvija ar Eiropas atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām atbalstu mazinātu nabadzības jaunākās formas, sniedzot nefinansiālu palīdzību vistrūcīgākajām personām⁵³. Labklājības ministrija īsteno Eiropas Savienības līdzfinansētus projektus, kā arī rūpējas par darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteikto mērķu⁵⁴ kvalitatīvu sasniegšanu.

Nozīmīgs ieguldījums stratēģijas īstenošanas periodā plānots nozares administratīvo resursu pārstrukturēšanai. Dokumentu aprites elektroniskajā vidē attīstība, arvien plašākas droša elektroniskā paraksta lietošanas iespējas, informācijas sistēmu revīzija un koordinēta attīstība, e-pakalpojumu paplašināšana, mūsdienīgu komunikācijas platformu izveide, turpmāka virzība uz procesu centralizāciju būs galvenās lietas, kas nodrošinās kvalitatīvākas iespējas un lielāku laika resursu nozares tiešo funkciju veikšanai. Aktuāla ir arī "konsultē vispirms" principa integrēšana nozares iestāžu ikdienas darbā.

Darbības virziena mērķis

Izstrādāt un īstenot valsts politiku stabilai un ilgtspējīgai sistēmai, lai nodrošinātu iespēju aizsargāt katras personas sociāli ekonomiskās tiesības, nodrošināt nozares centralizēto funkciju izpildi

53 Pārtikas paka, higiēnas un saimniecības preču paka, individuālo mācību piederumu paka, papildu pārtikas paka mazuļiem un papildu higiēnas preču paka mazuļiem

54 Eiropas Savienības fondu atbalsts pieejams darbības virziena "Sociālie pakalpojumi", darbības virziena "Darba aizsardzība un darba tiesiskās attiecības", darbības virziena "Darba tirgus attīstība", darbības virziena "Invaliditātes noteikšanas sistēma", darbības virziena "Bērnu tiesību aizsardzība" un darbības virziena "Nozares vadība" īstenošanai

Politikas rezultāti

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2016 izpilde	2019 plāns
Samazinājies nabadzības riskam pakļauto personu un/vai zemas darba intensitātes mājsaimniecībās dzīvojošo personu skaits	Nabadzības riskam pakļauto personu un/vai zemas darba intensitātes mājsaimniecībās dzīvojošo personu īpatsvars (%) ⁵⁵	21,8 (siev. 23,9 vīr. 19,4)	samazinās
Veidotā politika stimulē jaunu darba vietu radīšanu tautsaimniecībā un nodarbinātības līmeņa pieaugumu	Nodarbinātības līmenis personām vecuma grupā no 20-64 gadiem (%) ⁵⁶	73,2 (siev. 71,8 vīr. 74,7)	palielinās
Nodrošinātas bērnu tiesības dzīvot labvēlīgā un ģimeniskā vidē	Ārpus ģimenes aprūpē esošo bērnu skaits attiecībā pret visu nepilngadīgo iedzīvotāju skaitu valstī (%) ⁵⁷	1,9	samazinās

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

- attīstīt e-pakalpojumus un pašapkalpošanās stacijas, vienlaikus pārdomāti pārskatot teritoriālo izvietojumu pakalpojumu nodrošināšanai
- izveidot mūsdienīgu komunikācijas platformu gan ārējai, gan iekšējai videi
- pakāpeniski ieviest dokumentu apriti elektroniskajā vidē un vienotu drošības politiku nozarē
- izstrādāt nozares informācijas tehnoloģiju (informācijas sistēmu) stratēģiju, nodrošinot informācijas tehnoloģiju resursu sabalansētu attīstību un pārvaldību
- ieviest vienotu īpašumu pārvaldību un finansēšanu un turpināt virzību uz centralizētiem būvniecības un resursu iepirkumiem
- attīstīt darbinieku motivācijas sistēmu
- turpināt personāla lietvedības, iepirkumu un grāmatvedības funkcijas centralizāciju, pamatojoties uz lietderības un efektivitātes aspektiem
- nodrošināt darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteikto starpposma rādītāju sasniegšanu vismaz 85% apmērā līdz 2018. gada beigām (projektos)

Iesaistītās iestādes: Saeima, Ministru kabinets, Nodarbinātības valsts aģentūra, Sociālās integrācijas valsts aģentūra, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija, Valsts darba inspekcija, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, valsts sociālās aprūpes centrs "Kurzeme", valsts sociālās aprūpes centrs "Latgale", valsts sociālās aprūpes centrs "Rīga", valsts sociālās aprūpes centrs

55 Latvijas nacionālā reformu programma "ES 2020" stratēģijas īstenošanai (apstiprināta Ministru kabinetā 2011. gada 26. aprīlī un iesniegta Eiropas Komisijā 2011. gada 29. aprīlī)

56 Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam [243] (apstiprināts Saeimas 2012. gada 20. decembra sēdē)

57 Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam [261] (apstiprināts Saeimas 2012. gada 20. decembra sēdē)

"Vidzeme", valsts sociālās aprūpes centrs "Zemgale", Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija, sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Šampētera nams", valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un to institūcijas, nevalstiskās organizācijas, sociālie partneri, līgumorganizācijas pakalpojumu sniegšanā

Plānotie izdevumi darbības virziena īstenošanai⁵⁸

Nozares vadība	2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
Izdevumi kopā, <i>euro</i> ,	7 104 216	8 508 251	6 675 830
tai skaitā Eiropas Savienības fondu finansējums	817 122	808 698	x

⁵⁸ Atbilstoši apstiprinātajam 2018., 2019. un 2020. gada maksimāli pieļaujamajam valsts budžeta izdevumu apjomam

DARBĪBAS SPĒJU IZVĒRTĒJUMS

Labklājības ministrijas struktūra

Labklājības ministrijas struktūra un darba organizācija ir izveidota saskaņā ar tās nolikumu un reglamentu, un to vada labklājības ministrs. Labklājības ministra darbu nodrošina ministra birojs, kas tam ir tieši pakļauts. Labklājības ministra tiešā pakļautībā ir arī parlamentārais sekretārs, valsts sekretārs un Starptautiskās sadarbības un Eiropas Savienības politikas departaments.

Valsts sekretārs vada Labklājības ministrijas administratīvo darbu. Valsts sekretāram ir palīgs. Valsts sekretāra tiešā pakļautībā ir trīs departamenti: Sociālās politikas plānošanas un attīstības departaments, Eiropas Savienības struktūrfondu departaments un Iekšējā audita departaments, un divas patstāvīgās struktūrvienības: Komunikācijas nodaļa un Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām vadošā iestāde.

Labklājības ministrijas valsts sekretāram ir trīs vietnieki, kuru tiešā pakļautībā ir 12 departamenti: Bērnu un ģimenes politikas departaments, Metodiskās vadības un kontroles departaments, Sociālo pakalpojumu departaments, Sociālās apdrošināšanas departaments, Darba tirgus politikas departaments, Darba attiecību un darba aizsardzības politikas departaments, Sociālās iekļaušanas politikas departaments, Finanšu vadības departaments, Grāmatvedības departaments, Personāla un dokumentu pārvaldības departaments, Juridiskais departaments un Informācijas tehnoloģiju departaments.

Labklājības ministrijas struktūra 2017. gada 1. janvārī attēlā pielikumā⁵⁹.

Labklājības ministrijas padotībā ir šādas iestādes:

- Nodarbinātības valsts aģentūra
- Sociālās integrācijas valsts aģentūra
- Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija
- Valsts darba inspekcija
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
- valsts sociālās aprūpes centrs "Kurzeme"
- valsts sociālās aprūpes centrs "Latgale"
- valsts sociālās aprūpes centrs "Rīga"
- valsts sociālās aprūpes centrs "Vidzeme"
- valsts sociālās aprūpes centrs "Zemgale"
- Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija

Labklājības ministrija ir valsts kapitāla daļu turētāja valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Šampētera nams".

Iekšējās kontroles sistēma

Labklājības ministrijas iekšējās kontroles sistēma ir izveidota, ņemot vērā Latvijas Republikas Satversmi, likumus, Ministru kabineta noteikumus, starptautiskās

⁵⁹ Labklājības ministrijas 2016. gada 5. oktobra rīkojums Nr. 83 "Par Labklājības ministrijas struktūru"

tiesību normas, Eiropas Savienības tiesību normas, Labklājības ministrijas nolikumu, reglamentu, rīkojumus un citus normatīvos aktus.

Iekšējā audita funkcija ir pilnībā centralizēta kopš 2016. gada 1. janvāra, tādējādi nodrošinot vienotu sistēmisku pieeju iekšējās kontroles novērtēšanā un konsultāciju sniegšanā visās labklājības nozares iestādēs.

Izveidotā iekšējā audita sistēma veiksmīgi nodrošina regulāru iekšējās kontroles sistēmas izvērtēšanu atbilstoši iekšējā audita profesionālās prakses standartiem un ņemot vērā būtiskākos Labklājības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu darbību ietekmējošos faktoros.

Lai nodrošinātu efektīvu resursu vadību un analīzi, tiek veikta budžeta izdevumu uzraudzība, tādējādi veicinot savlaicīgu risku identificēšanu un ierobežotā finansējuma novirzīšanu nozarei nozīmīgu pasākumu īstenošanai.

Labklājības ministrijā būtiska uzmanība tiek veltīta informācijas sistēmu drošības pārraudzībai un fizisko personu datu aizsardzībai. Lai stiprinātu pārliecību par drošības prasību ievērošanu, notiek virzība uz centralizētu nozares drošības politiku un regulāriem informācijas sistēmu drošības auditiem.

Risku vadības procesa ietvaros izstrādāts pretkorupcijas plāns un detalizēts uzraudzības process gan Eiropas Savienības fondu un ārvalstu finanšu palīdzības projektu, gan valsts budžeta finansēto pasākumu ieviešanai.

Lai nodrošinātu augstas uzvedības standartus, uzlabotu iestādes darba kultūru, palielinātu informācijas atklātības un lēmumu pieņemšanas procesa godprātīgumu un tādējādi vairotu sabiedrības uzticību, darbojas Labklājības ministrijas Ētikas kodekss.

Cilvēkresursi

Stratēģisko mērķu sasniegšanai un stratēģijas darbības virzienu īstenošanai nozīmīgākais Labklājības ministrijas resurss ir profesionāli un motivēti darbinieki. Atbilstoši amatu sarakstam⁶⁰ Labklājības ministrijā ir 208,9 amata vietas – 76 % no visiem nodarbinātajiem ir vispārējā civildienesta ierēdņi, savukārt 24 % – darbinieka statuss. Nozīmīgs atbalsts nozares politikas ieviešanai ir ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto projektu īstenošana, Labklājības ministrijā šajā procesā kopumā ir iesaistīts 61 darbinieks⁶¹.

Stratēģijas īstenošanas periodā būtiskākie izaicinājumi personālvadības jomā būs augsti kvalificētu speciālistu (cita starpā piemīt augsta motivācija piedalīties politikas veidošanā un darboties sabiedrības labā, spēj ātri un dinamiski paredzēt pārmaiņas un izaicinājumus) motivēšana un noturēšana valsts pārvaldē. Svarīgi veidot uzticēšanās kultūru iestādē, piedāvājot interesantu darba saturu, kompetenču attīstības iespējas, elastīgas iespējas savienot darba un ģimenes dzīvi, karjeras iespējas, kā arī domājot par darba vietas drošību, elastību darba uzdevumu akceptēšanā un izpildē, lojalitāti pret iestādi un atvērtību komunikācijā.

Lai attīstītu un pilnveidotu savas kompetences, nodarbinātie galvenokārt apmeklē Valsts administrācijas skolas piedāvātās vai Labklājības ministrijas resursu

60 2017. gada 1. janvārī

61 2017. gada 1. janvārī

ietvaros organizētās mācības. Eiropas Savienības fondu administrēšanā iesaistītās amatpersonas amata pienākumu veikšanai nepieciešamās zināšanas pilnveido Valsts kancelejas piedāvātajos mācībuursos. Institūcijai pieejamo resursu ietvaros tiek izmantotas arī iespējas piedalīties konferencēs, pieredzes apmaiņā, semināros un dažādos citos attīstības pasākumos gan vietējā, gan starptautiskā līmenī. Līdz ar to būtiski nodrošināt mērķtiecīgu nodarbināto apmācību, lai arvien pieaugušajā tehnoloģiju laikmetā Labklājības ministrijas nodarbinātie ar savām zināšanām un prasmēm spētu nodrošināt savu funkciju kvalitatīvu izpildi.

Lai nodrošinātu procesu pilnveidošanu un personālvadības funkcija tiktu nodrošināta kā serviss pamatprocesa veicējiem, stratēģijas īstenošanas periodā tiks sagatavota darbinieku pirmās dienas rokasgrāmata, pilnveidota motivācijas un apmācību sistēma, nodrošināta standartu izstrāde personāla atlasei. Tāpat arī maksimāli tiks attīstīti darba procesi, pilnveidojot darbu elektroniskā vidē – personālvadības sistēmas moduļa "HOP" ieviešana, personāla komandējuma moduļa ieviešana resursu vadības sistēmā "VISMA Horizon", kā arī pāreja darbam elektroniskā vidē ar personāla rīkojumiem.

Labklājības ministrija kopš 2009. gada personālvadības funkcijas nodrošina arī daļai tās padotībā esošajām iestādēm: Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai, Valsts darba inspekcijai, Veselības un darbības ekspertīzes ārstu valsts komisijai. Labās prakses piemēri un centralizēti risinājumi tiks piedāvāti arī nozares iestādēm, tādējādi sekmējot gan vienāda tehnoloģiskā nodrošinājuma līmeni, gan arī cilvēkresursu efektivitātes celšanu, pārejot no tehniskas darbu izpildes uz augstākas pievienotās vērtības darbu izpildi. Savukārt turpmākā personāla lietvedības funkcijas centralizācija iespējama pie nosacījuma, ka Valsts pārvaldes reformu plāna 2020 kontekstā tiek vērtēta funkcijas centralizācija nozarē kopumā, vērtējot ne tikai cilvēkresursu noslodzei izvirzītos rādītājus un procesu efektivizēšanu, bet arī informācijas tehnoloģiju atbalstu šo funkciju īstenošanai, kā arī finanšu ieguvumus/zaudējumus funkcijas centralizācijā.

Informācijas sistēmas un materiāltehniskais nodrošinājums

Lai Labklājības ministrija ikdienā funkcionētu, optimāli tiek iekārtotas darbavietas un piedāvāts tehniskais nodrošinājums atbilstoši Labklājības ministrijai pieejamajiem finanšu līdzekļiem. Darba procesu atbalstam tiek izmantotas jaunākās informācijas tehnoloģijas, kuru pastāvīgu darbību un savlaicīgu atjaunošanu pilnībā nodrošina Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra kā nozares Datu centra turētājs. Informācijas tehnoloģiju ārpakalpojumi pamatā tiek piesaistīti tikai pielāgotas vai īpašas nozīmes programmatūras izstrādei, kā arī tehniskiem datortīkla paplašināšanas vai datortehnikas remontdarbiem.

Stratēģijas īstenošanas periodā tiks uzturēta esošā informācijas tehnoloģiju attīstības līmeņa virzība, veicot informācijas tehnoloģiju infrastruktūras optimizēšanu un paaugstinot informācijas tehnoloģiju infrastruktūras pieejamību. Papildus tiks veicināta Labklājības ministrijas pamatdarbības un atbalsta procesu elektronizēšana, paredzot jaunu informācijas resursu izstrādi, kā arī esošo pilnveidošanu un integrāciju.

Nozīmīgs resurss Labklājības ministrijas ikdienas darba procesu nodrošināšanai ir dokumentu vadības sistēma, kas nodrošina elektronisku dokumentu apriti, tai skaitā komunikāciju ar padotības iestādēm un citām publiskā sektora iestādēm.

Vienlaikus dokumentu aprītei tiek izmantota arī Valsts kancelejas uzturētā dokumentu aprītes un uzdevumu kontroles sistēma "DAUKS" un DIV darba vide.

Kopš 2016. gada notiek pakāpeniska dokumentu elektroniskās aprītes ieviešana. Dokumenti tiek izstrādāti elektroniskajā vidē, un adresātiem, kuriem iespējams saņemt ar drošu elektronisko parakstu parakstītus dokumentus, dokumentu plūsma tiek organizēta elektroniskā vidē. Virzoties uz e-pārvaldes ieviešanu, stratēģijas īstenošanas periodā tiks attīstītas elektroniskā paraksta iespējas arī iekšējo dokumentu aprītei un dokumentu aprītei ar privātpersonām, tādējādi nodrošinot dokumentu elektronisko pieejamību un atsakoties no dokumentu aprītes papīra veidā. Plānots pilnveidot dokumentu elektroniskās arhivēšanas rīka iespējas, uzlabojot elektroniski radīto un parakstīto dokumentu nodošanu Latvijas Nacionālajam arhīvam elektroniskā veidā.

Vidējā termiņā jāvērtē iespējas nozarē pāriet uz modernāku un lietotājam un ikdienas darbu veicējiem ērtāku dokumentu aprītes sistēmu, kas nodrošinātu operatīvāku dokumentu meklēšanu, praktisku darba vidi ikdienas lietvedības procesam un kopumā pārskatāmāku lietvedības procesa organizēšanu. Iespējami labākie dokumentu aprītes sistēmas risinājumi tiks skatīti un vērtēti arī nozares institūciju darba pilnveidošanai, meklējot centralizētas iespējas.

Ikdienā grāmatvedības un personālvadības funkciju nodrošināšanai tiek lietota resursu vadības un grāmatvedības programma "VISMA Horizon". Ieviestais pakalpojumu līgumu uzraudzības modulis atvieglo grāmatvedības darbu, nodrošinot pārskatāmu un izsekojamu līgumu vadības procesu un kontroli, savukārt atvaļinājuma pieteikšanas modulis Labklājības ministrijā ļāvis atteikties no iesniegumu aprītes papīra formā. Lai vēl nozīmīgāk samazinātu dokumentu plūsmu papīra formā, elektroniskā formā tiks uzsākts arī darbinieku motivācijai plānoto atbalsta instrumentu saskaņošanas un apstiprināšanas process. Pilnveidojot atbalsta funkciju un ikdienas darba atbalsta instrumentus, plānots ieviest komandējuma moduli e-vidē, kā arī modernizēt pamatlīdzekļu uzskaites modeli.

Lai nodrošinātu informācijas tehnoloģiju atbalstu efektīvākai nozares politikas īstenošanai un atbalsta funkciju veikšanai, turpināsies valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēmas "SPOLIS" attīstība, nodrošinot integrētus risinājumus iespējami plašākam lietotāju lokam (Labklājības ministrijas darbinieki, pašvaldības, sociālo pakalpojumu sniedzēji). Tiks turpināta labklājības nozares datu sistēmas "LABIS" attīstība, ieviests Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansētais "Deinstitucionalizācijas procesu atbalsta sistēma (1.kārta)" projekts un "IKT centralizācija (1.kārta)" projekts.

Vienlaikus, lai kopumā nozarē virzītos uz plānveidīgu nozares informācijas tehnoloģiju sistēmu attīstību un izlīdzinātu atšķirīgo tehnisko nodrošinājumu, iezīmētu vienotu drošības politiku, konsolidētu informācijas tehnoloģiju budžetu, kā arī noteiktu vienotu uzraudzības procesu, plānots izstrādāt nozares informācijas tehnoloģiju stratēģiju.

Nekustamā īpašuma pārvaldība un īpašumā esošo ēku infrastruktūras attīstība

Kopš 2016. gada 1. aprīļa, kad Labklājības ministrija pieņēma lēmumu valsts sociālo aprūpes centru nekustamā īpašuma pārvaldīšanu un apsaimniekošanu

delegēt tās kapitālsabiedrībai – valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Šampētera nams", nozares nekustamo īpašumu pārvaldīšanas procesa ietvaros uzsākts plānveidīgs process, lai veiktu nepieciešamos ieguldījumus nozares īpašumos un nodrošinātu pārskatāmu īpašumu uzraudzību. Šo procesu plānots pabeigt 2017. gadā, nodrošinot, ka Labklājības ministrijas valdījumā esošo nekustamo īpašumu pārvaldīšanu un apsaimniekošanu nodrošinās valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Šampētera nams", tādējādi koncentrējot tajā būtisku nozares funkcijas izpildi.

Līguma ietvaros valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Šampētera nams" veic nekustamā īpašuma apsekošanu, uzlabošanas darbu plānošanu, nepieciešamo darbību organizēšanu un kontroli, ēku un būvju apdrošināšanu, ar valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanu saistīto informācijas apkopošanu un aktualizēšanu, finanšu uzskaites organizēšanu, valsts nekustamā īpašuma lietas vešanu un citas ar nekustamā īpašuma pārvaldīšanu saistītas darbības.

Lai nodrošinātu plānveidīgus ieguldījumus nozares īpašumu attīstībā ierobežota finansējuma apstākļos un tos veiktu maksimāli mērķtiecīgi, stratēģijas īstenošanas periodā plānots izstrādāt nekustamo īpašumu attīstības stratēģiju. Nosakot prioritātes, vērā tiks ņemts nekustamā īpašuma lietošanas mērķis, attīstības perspektīvas un ēkas tehniskais stāvoklis. Koncertējot nekustamā īpašuma un būvniecības iepirkuma jautājumus valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Šampētera nams", vienlaikus tiks nodrošināta iespēja nozarē kvalitatīvi realizēt arī plānotos Eiropas Savienības fondu līdzfinansētos projektus energoefektivitātes paaugstināšanai valsts ēkās.

Publisko iepirkumu procesa pilnveidošana

Jau vairākus gadus iepirkumi labklājības nozarē iespēju robežās tiek veikti centralizēti. Centralizētās iepirkuma institūcijas funkciju nozarē veic valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Šampētera nams", atsevišķos gadījumos Labklājības ministrija. Labklājības ministrija ir noteikusi, kādas preces vai pakalpojumi Labklājības ministrijai un tās padotības iestādēm ir jāiepērk centralizēti, un minētais apjoms tiek regulāri aktualizēts. Pamatā centralizētā iepirkuma rezultātā tiek iepirkti tādi pakalpojumi un preces, kuriem ir vienāds iepirkuma priekšmets un maksimāli līdzīgs piegādes termiņš, piemēram, degviela, telpu un teritorijas uzkopšana, nekustamā īpašuma apdrošināšana, informācijas tehnoloģiju preces.

Īstenotā prakse liecina par labiem finanšu rezultātiem veselības apdrošināšanas polišu, informācijas tehnoloģiju, elektroenerģijas, telekomunikāciju un ar nekustamo īpašumu funkcijas nodrošināšanu saistītajos centralizētajos iepirkumos. Vienlaikus šāda pieeja devusi ne tikai finanšu ietaupījumus nozarē, bet izlīdzinājusi arī cilvēkresursu noslodzi.

Turpmāk, pilnveidojot iepirkumu procesu, Labklājības ministrijā tiks uzlabots iepirkumu plānu saskaņošanas process, un turpināta virzība uz centralizētajiem iepirkumiem, ievērojot ekonomiskuma, iepirkuma priekšmeta vienveidīguma un saimnieciskos aspektus.

Komunikācija

Sabiedrība, sadarbības partneri un plašsaziņas līdzekļi regulāri saņem informāciju par Labklājības ministrijas aktualitātēm. Komunikācijas pasākumu nodrošināšanā iesaistās visi darbinieki, izmantojot esošos informācijas kanālus un sadarbības tīklus. Labklājības ministrija komunikācijas funkciju nodrošina arī daļai padotības iestāžu: Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai, Valsts darba inspekcijai un Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijai.

Labklājības ministrija, lai nodrošinātu ar nozares politiku saskaņotu un ar padotības iestādēm vienotu komunikācijas platformu, ilgtermiņa komunikācijas aktivitātes plāno atbilstoši iestādes darba plānā noteiktajiem uzdevumiem.

Veidojot demokrātisku, stabilu un atbildīgu sociālās drošības politiku, Labklājības ministrija ir atvērta sadarbībai ar nevalstiskajām organizācijām, dažādām institūcijām un sabiedrības grupām, aicinot tās piedalīties Labklājības ministrijas organizētajās diskusijās un darba grupās. Izveidotas vairākas konsultatīvās padomes un komitejas. Labklājības ministrija piedalās arī Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomē kā tās balsttiesīgais loceklis, kā arī iesaistīta Nacionālā trīspusējās sadarbības padomes darbā.

Nozīmīgs komunikācijas instruments ir Labklājības ministrijas tīmekļvietne, kas iegūs ievērojamas pārmaiņas līdz ar dalību Valsts kancelejas īstenojamā projektā par valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu vienotās platformas izveidi. Lai veicinātu sabiedrības informētību un izpratni, kā arī nodrošinātu kvalitatīvu sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā, jāstrādā pie modernāku un sabiedrības paradumiem aktuālāku komunikācijas kanālu izmantošanas, jādome par komunikācijas īstenošanu proaktīvi daudz lielākā apjomā, un svarīgi ievērot, lai komunikācija notiek skaidrā un saprotamā valodā, izvairoties no sarežģītu profesionālu terminu lietošanas.

Iekšējās komunikācijas nodrošināšanai galvenokārt tiek izmantots Labklājības ministrijas portāls, klātienē tikšanās, kā arī saziņa ar elektroniskā pasta starpniecību. Stratēģijas īstenošanas periodā plānots attīstīt ideju par mūsdienīga Labklājības ministrijas iekšējā portāla izveidi, nākotnē iespēju robežās to paplašinot visām nozares iestādēm.

Plānotās izmaiņas institūcijas administratīvajā darbā

Labklājības ministrijā pēdējās nozīmīgākās struktūras pārmaiņas veiktas ar 2016. gada 1. novembri⁶², un izveidotā struktūra ir optimāla, lai spētu nodrošināt daudzveidīgās funkcijas institūcijas atbildības jomās. Tomēr stratēģijas darbības laikā iespējamas izmaiņas, ņemot vērā pieteikto reformu valsts pārvaldē.

62 Labklājības ministrijas 2016. gada 12. oktobra reglaments Nr. 7/REG "Grozījumi Labklājības ministrijas 2012. gada 3. septembra reglamentā Nr. 3/REG "Labklājības ministrijas reglaments""

VALSTS BUDŽETA PROGRAMMU DAĻA

Labklājības ministrijas plānotie valsts pamatbudžeta un valsts speciālā budžeta izdevumi (euro)⁶³

Budžeta programma / apakšprogramma		2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
Pamatbudžets				
04.00.00	Valsts atbalsts sociālajai apdrošināšanai	27 867 970	28 648 225	28 860 950
05.00.00	Valsts sociālie pakalpojumi	69 273 866	79 878 789	77 919 831
05.01.00	Sociālās rehabilitācijas valsts programma	25 930 688	34 373 716	33 381 445
05.03.00	Aprūpe valsts sociālās aprūpes institūcijās	36 530 284	38 068 829	37 427 442
05.17.00	Dotācija Latvijas Pensionāru federācijai	15 000	x	x
05.37.00	Sociālās integrācijas valsts aģentūras administrēšanas un profesionālās un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšana	4 832 783	4 880 335	4 880 035
05.59.00	Dotācija personu ar invaliditāti biedrībām un organizācijām	124 150	x	x
05.62.00	Invaliditātes ekspertīžu nodrošināšana	1 775 461	2 230 909	2 230 909
05.63.00	Dotācija biedrībām, nodibinājumiem un reliģiskām organizācijām	65 500	325 000	x
07.00.00	Darba tirgus attīstība	6 590 470	6 576 870	6 536 870
07.01.00	Nodarbinātības valsts aģentūras darbības nodrošināšana	6 590 470	6 576 870	6 536 870
20.00.00	Valsts sociālie pabalsti un izdienas pensijas	446 744 755	492 795 604	511 450 512
20.01.00	Valsts sociālie pabalsti	259 346 187	291 891 389	301 664 017
20.02.00	Izdienas pensijas	37 084 567	45 765 389	51 067 847
20.03.00.	Piemaksas pie vecuma un invaliditātes pensijām	150 314 001	154 911 144	158 645 592
20.04.00	Bēgļu un alternatīvo statusu ieguvušo personu pabalsti	x	227 682	73 056
21.00.00	Darba apstākļu uzlabošana	2 842 605	3 241 470	3 241 470

63 Atbilstoši apstiprinātajam 2018., 2019. un 2020. gada maksimāli pieļaujamajam valsts budžeta izdevumu apjomam

Budžeta programma / apakšprogramma		2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
21.01.00	Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība	2 842 605	3 241 470	3 241 470
22.00.00	Bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšana	1 714 527	3 118 188	3 127 985
22.01.00	Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija un bērnu uzticības tālrunis	803 884	1 035 538	986 538
22.02.00	Valsts programma bērnu un ģimenes stāvokļa uzlabošanai	910 643	2 082 650	2 141 447
61.00.00	Kohēzijas fonda (KF) projektu un pasākumu īstenošana	39 941	44 639	x
61.20.00	Tehniskā palīdzība Kohēzijas fonda (KF) apgūšanai (2014-2020)	39 941	44 639	x
62.00.00	Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana	592 027	1 531 916	253 633
62.07.00	Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) īstenotie projekti labklājības nozarē (2014-2020)	x	891 179	253 633
62.20.00	Tehniskā palīdzība Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) apgūšanai (2014-2020)	592 027	640 737	x
63.00.00	Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana	49 509 419	43 621 618	34 584 040
63.07.00	Eiropas Sociālā fonda (ESF) īstenotie projekti labklājības nozarē (2014-2020)	49 324 265	43 498 296	34 584 040
63.20.00	Tehniskā palīdzība Eiropas Sociālā fonda (ESF) apgūšanai (2014-2020)	185 154	123 322	x
69.00.00	Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana	x	253 203	197 511
69.06.00	Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana (2014 - 2020)	x	193 208	151 603
69.21.00	Atmaksas valsts pamatbudžetā par mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" finansējumu (2014-2020)	x	59 995	45 908
70.00.00	Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	281 753	429 017	228 512
70.07.00	Latvijas pārstāvju ceļa izdevumu kompensācija, dodoties uz Eiropas Savienības Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sanāksmēm	26 090	26 090	26 090

Budžeta programma / apakšprogramma		2017 plāns	2018 projekts	2019 projekts
70.08.00	Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana labklājības nozarē	96 019	243 283	42 778
70.22.00	Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām (2014-2020) pasākumu īstenošana	159 644	159 644	159 644
73.00.00	Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti	596 327	372 281	x
73.06.00	Ārvalstu finanšu palīdzības finansēto projektu īstenošana labklājības nozarē	596 327	372 281	x
97.00.00	Nozaru vadība un politikas plānošana	6 238 777	7 871 996	6 816 740
97.01.00	Labklājības nozares vadība un politikas plānošana	3 813 642	4 248 617	4 118 617
97.02.00	Nozares centralizēto funkciju izpilde	2 425 135	3 623 379	2 698 123
Speciālais budžets				
04.00.00	Sociālā apdrošināšana⁶⁴	2 420 828 392	2 651 198 936	2 855 223 474
04.01.00	Valsts pensiju speciālais budžets	1 767 635 185	1 928 205 545	2 071 733 915
04.02.00	Nodarbinātības speciālais budžets	157 818 673	163 683 333	169 966 588
04.03.00	Darba negadījumu speciālais budžets	39 863 197	48 582 392	55 166 480
04.04.00	Invaliditātes, maternitātes un slimības speciālais budžets	595 861 231	663 613 032	727 917 794
04.05.00	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras speciālais budžets	17 534 895	19 755 807	18 650 519

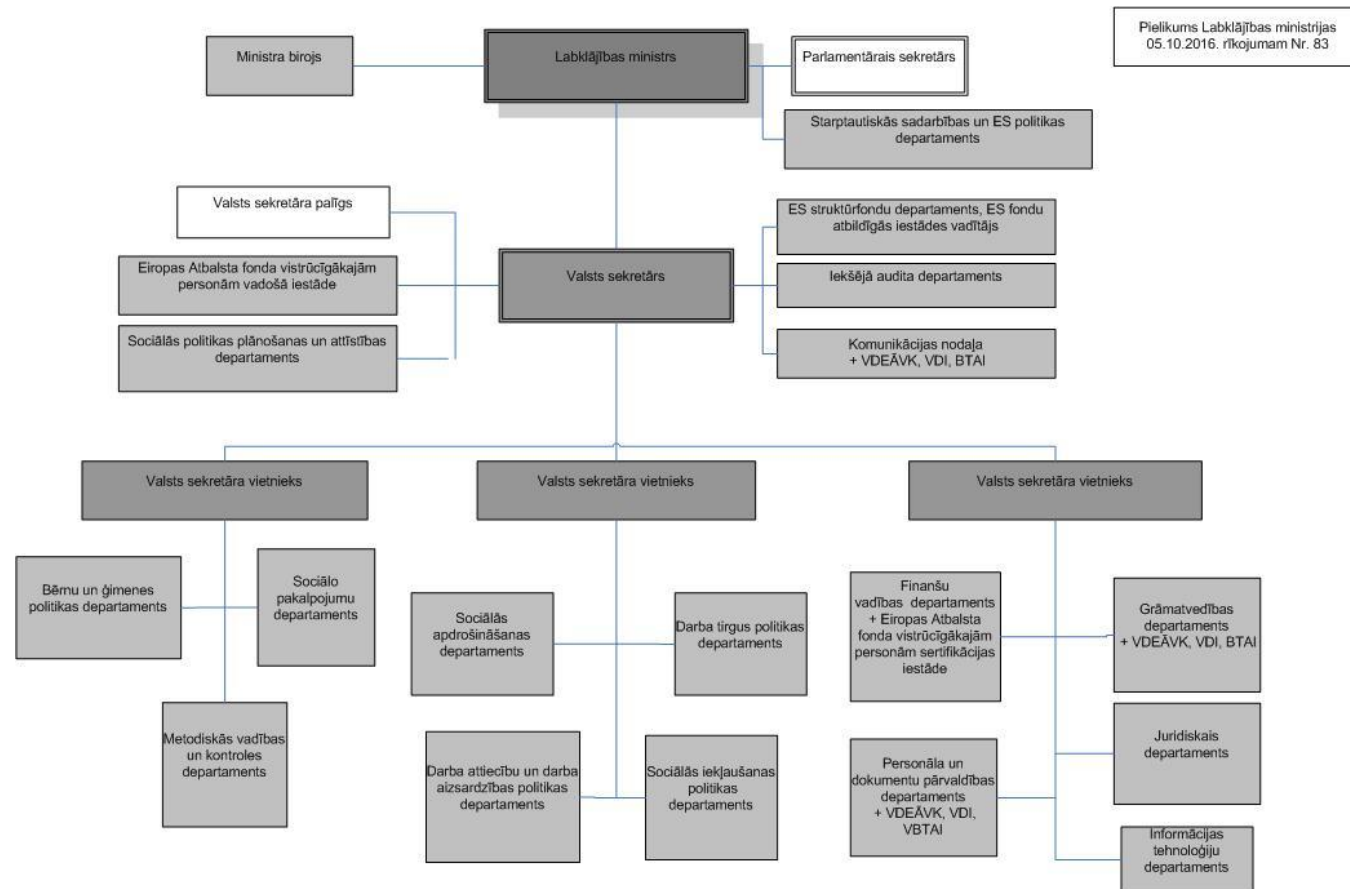
Labklājības ministrijas
valsts sekretārs

Ingus Alliks

64 Neto izdevumi (neieskaitot speciālā budžeta savstarpējos transfertus)

PIELIKUMS

Labklājības ministrijas struktūra 2017. gada 1. janvārī

Labklājības ministrijas darbības stratēģija 2017.-2019. gadam